

рік, кількість вчинених розбоїв становить 2263 напади. А це означає, що кількість їх вчинення становить приблизно 6-7 нападів в день. Основними причинами вчинення розбоїв є несприятлива соціально-економічна ситуація, явище безробіття, відсутність реальних перетворень та «кадровий голод» працівників поліції, особливо органів досудового розслідування. Країна потребує низки реформ у політичній, соціальній, економічній, податковій сферах, правоохоронної та судової діяльності, удосконалення законодавчої бази, і, кінець кінців, закінчення бойових дій на сході України. І тільки після налагодження даних проблем в країні будуть відображатися нижчі показники рівня злочинності.

Список використаних джерел: 1. Зведені статистичні відомості про стан злочинності: офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України (<https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>); 2. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с. 3. Головкін Б. Н. «Кримінологічний аналіз злочинів проти власності». 4. В.О. Бесчастний «Кримінологічний аналіз сучасних тенденцій злочинності в Україні»

УДК 343. 133. 98 (477)

Ярослава Андріївна ДОЛИННА,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВПЛИВ ІНСТИТУТУ СІМ'Ї НА ВИНИКНЕННЯ ДИТЯЧОЇ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ЯК ФОНОВОГО ДЛЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЯВИЩА

Сьогодні, в сучасній Україні, злочинність осіб без визначеного місця проживання складає собою малодосліджену проблему, яка торкається та зачіпає різні сфери суспільного життя. Перш за все вона тісно пов'язана з таким поняттям, як феномен бездомності та безпритульності, який існує вже далеко не перше століття. Актуальність теми полягає в тому, що сучасний соціально-економічний занепад в українському суспільстві породив глибоку кризу сім'ї, сприяв посиленню таких негативних явищ суспільства як алкоголізм, проституція, наркоманія, безробіття і звичайно жебракування з

безпритульністю. На цьому тлі створилася гостра загроза руйнування сім'ї, як соціального інституту, і саме в таких умовах в Україні набуває чималих розмірів дитяча безпритульність і як наслідок поширюється злочинність серед неповнолітніх. Різні аспекти безпритульності, в тому числі і неповнолітніх, як фонового явища отримали свій прояв у наукових працях таких знаних вчених як: О. Ю. Шостко, Б. М. Головкін, О. М. Джужа, О. М. Бандурка, А. І. Долгова, О. М. Костенко, В. І. Шакур, Д. О. Назаренко та ін. Однак, варто зазначити, що в більшості робіт вказана проблематика досліджувалася в загальному плані і не отримала комплексного, акцентного характеру. Виходячи з цього стає зрозумілою і мета написання даних тез, а саме дослідження факторів впливу інституту сім'ї на зростаючу дитячу безпритульність та визначення основних напрямів протидії існуючій проблемі. Як це не важко визнавати, але сім'я зазнала значної деформації, а можливо і повного руйнування, і в першу чергу від цього страждають діти, що і виявляється в їх девіантній поведінці. Відокремлення АР Крим, а також війна на сході України призвела до соціально-економічної кризи в державі. В такій ситуації не всі родини спроможні втримати своє соціальне становище на достатньому рівні. За останні роки в державі сильно зростає кількість сімей алкоголіків, наркоманів, безробітних, душевнохворих, які отримали назву «сім'ї ризику». І як приклад, можемо навести статистичну інформацію відносно кількості зареєстрованих безробітних осіб в Україні за останні роки (Див.: Таблиця 1.). При цьому ми бачимо, що починаючи з 2014 року рівень безробіття в Україні різко почав зростати, і це авжеж, негативно відобразилось на соціальному та економічному стані цієї категорії населення.

Таблиця 1.

Рівень безробіття з 2013 по 2017 рр. (кільк. населення в тис.)						
	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних
2013	45426,2	20478,2	18901,8	1576,4	7,7%	487,6
2014	42928,9	19035,2	17188,1	1847,1	9,7%	458,6
2015	42760,5	17396,0	15742,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	15626,1	1677,5	9,7%	407,2

Становище дітей в таких родинах особливо обтяжливо, бо вони залишилися не тільки без нагляду батьків, а й виявилися викинутими своїми батьками на вулицю. Велика кількість дітей залишають «сім'ї ризику» і через постійні конфлікти, просто біжать з дому від побоїв, погроз, образ. Саме з моменту, коли дитина залишає свій дім, або ж втікає з дитячого будинку, вона починає шукати собі інше місце для притулку. Такі діти туляться на вокзалах, в метро, або ж в інших громадських місцях. Залишаючи їх так, ставиться під загрозу не тільки здоровий розвиток дитини, але й збільшується вірогідність вчинення такими дітьми правопорушень та злочинів. Відбувається не визнання ними норм суспільної моралі, а також руйнування соціальних цінностей. Реальна ситуація в Україні свідчить, що проблема "дітей вулиці" з'явилася не вчора, але за різних умов вона розвивалася по-різному. Іноді навіть важко пояснити, що спонукає дитину залишити родину, школу, близьких людей і йти на вулицю. Проте, сьогодні можна стверджувати, що існує ряд факторів, які, в основному, дозволяють зрозуміти, чому все частіше діти обирають такий ненадійний і часто небезпечний спосіб життя. Перелік основних причин появи дитячої безпритульності та бездоглядності в кримінологічному середовищі більш-менш вже має сформований вигляд. Найбільш вдало його відображає І.М. Доля: неспроможність багатьох сімей виховувати дітей, через бідність або ж безвідповідальність батьків; застосування у сім'ях жорстоких форм виховання, які перетинаються з насильством в сім'ї; недосконалість реабілітаційно-профілактичної роботи, застосованої у притулках для дітей; безробіття, зростання цін на товари першої необхідності, зокрема дитячі і, як результат, погіршення матеріального благополуччя значного прошарку населення України [1, с. 57]. Усі ці фактори та причини в тому чи іншому ракурсі вже були описані в кримінологічних дослідженнях, але перед нами все одно постає питання. А чи лише з бідних родин втікають діти, чи можливо навіть у багатих, заможних батьків дитина може бути кинута на призволяще? Не дарма в суспільстві існує такий вираз: «Бідні діти багатих батьків». Багато хто вважає, що діти заможних батьків набагато щасливіші від своїх однолітків. Вони ні в чому собі не відмовляють, їм доступні подорожі й різноманітні розваги. У них є няньки, гувернантки, репетитори, а також перед ними нереальні перспективи: Оксфорд, Гарвард, Кембридж. Але саме в таких родинах доволі часто постають конфлікти між дітьми та батьками, перші, так би мовити розбалувана «золота» молодь, яка звикла до своєї безкарності, а останні, батьки, що і зовсім не звертають увагу на виховання своєї дитини. Більшість заможних родин, які зіштовхуються з такими сімейними проблемами зазвичай звертаються до психологів, намагаються вплинути на дитину, відновити в ній загальнолюдські

цінності та норми моралі, але вже занадто пізно. Найчастіше конфлікти набирають найвищого градусу, коли діти досягають перехідного віку. Підліток кидається з крайності в крайність – то він замкнутий і мовчазний, то грубий і цинічний. За таких обставин діти з багатих сімей, можуть обрати шлях злочинності та скитання по вулицях. Вони так само втікають з домівок, і так само як і інші вчиняють злочинні дії, зазвичай з корисливих мотивів. Питання чи надовго вони затримуються на теренах вулиць, чи батьки їх повернуть до своїх домівок, не важливо, факт залишається фактом, що і така причина, як неспроможність багатих батьків виховати в своїх дітях елементарні загальносоціальні цінності також призводить до такої категорії злочинності неповнолітніх. Сучасну українську протидію бродяжництву та безпритульності можна з упевненістю назвати безсистемною, оскільки суперечливі судження, невпорядковані уявлення, прогалини у знаннях про відносно цілісне явище не сприяли формуванню самостійного, наукового обґрунтованого концептуального підходу до окреслення стратегічних напрямів і засобів вирішення проблеми запобігання зазначеному феномену та його проявам [2, с. 368]. Попре законодавче та інституційне забезпечення, закладене в Законі України «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей», в ст. 52 Конституції України, і законодавчим документом, що містить основні положення щодо захисту прав дітей – Закон України «Про охорону дитинства», соціальний контроль за поведінкою бездомних і безпритульних осіб, дітей в тому числі, все одно є недостатньо ефективним [3, с. 40]. У своїй науковій роботі «Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам» Д. О. Назаренко визначає перелік основних напрямів протидії безпритульності, з яким не можна не погодитися: прийняття єдиного законодавчого акта, що регулював би відносини у сфері протидії злочинності та запобіганням злочинам; посилення участі громадськості в протидії бродяжництву та безпритульності, закріплене у відповідних профілактичних програмах і планах; включення в шкільні програми курсів з навчання навичкам здорового і безпечного життя, самооборони; розроблення загальнодержавних програм навчання батьків спілкування з дітьми; підвищення якості роботи соціальних служб, основною метою яких є соціальна адаптація різних видів; зниження рівня бездоглядності дітей (наприклад, створення спеціальних молодіжних центрів за типом гуртожитку, де молода людина може одержати притулок і консультацію з примирення з батьками, працевлаштування, вирішення конфліктів тощо) [2, с. 372]. Підсумовуючи, можна сказати, що хоча і існує багато факторів, які детермінують безпритульність дітей як фонове для злочинності явище, не слід забувати, що першопричинами цієї проблеми все одно є інститут

сім'ї, рівень духовного і морального розвитку батьків, культури народження і усвідомлення загальноприйнятих правил поведінки. Саме тому, на нашу думку, для виходу із такої складної ситуації держава повинна приділяти значну увагу соціальному, матеріальному, духовному, моральному становищу сучасної родини, схилити до здорового способу життя та створення повноцінної родини, яка буде здатна виховати та забезпечити усім необхідним свою дитину.

Список використаних джерел: 1. Доля І.М. Подолання дитячої безпритульності: міжнародна та вітчизняна практика / І.М. Доля // Стратегічні пріоритети: Науково-аналітичний щоквартальний збірник . – 2010 . – № 1. – С. 55-59. 2. Назаренко Д.О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія / Д.О. Назаренко. – Харків : Діа плюс, 2013 – 524 с. 3. Кримінологія (Особлива частина) : навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А.Б., Васильєв А.А., Давиденко Л.М. та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова; наук. ред. серії О.М. Бандурка. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. – 347 с.

УДК 343.13(477)

Валентина Георгіївна ДРОЗД,

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник 2 науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Дослідивши положення КПК України, вбачається, що питання про підслідність тісно пов'язані приписи щодо місця проведення досудового розслідування (ст. 218 КПК України). Такий взаємозв'язок обумовлений тим, що одним із видів підслідності є територіальна (місцева). Така констатація прямо впливає з положень ч. 1 ст. 218 КПК України, де передбачено, що досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого перебуває місце вчинення кримінального правопорушення. Особливості визначення місця досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на